

Kalsbeek-Jasperse

een mooie afsluiting geweest. Het was haar van harte gegund! Dat neemt overigens niet weg dat ook deze minister de klus wel zal klaren.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De **voorzitter**: De minister zal morgen antwoorden.

De vergadering wordt van 15.45 uur tot 18.30 uur geschorst.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met een regeling over de behandeling van klachten door bestuursorganen (25837)**, en van:
- de motie-Apostolou c.s. over de positie van de commissies voor de Verzoekschriften (25837, nr. 8).

(Zie vergadering van 5 november 1998.)

De algemene beraadslaging wordt heropend.

□

De heer **Brood** (VVD): Voorzitter! Wij dachten er vorige week uit te zijn, totdat er dinsdagmiddag even voor 12.00 uur een brief kwam.

Tijdens de beraadslaging op 5 november jl. heeft de fractie van de VVD een amendement ingediend op het ontwerp van regeling van het klachtrecht van de Algemene wet bestuursrecht. Oogmerk van het betrokken amendement was enerzijds ondersteuning van structurele vormgeving van het leerproces bij bestuursorganen naar aanleiding van ingediende klachten en anderzijds bevordering van de transparantie van het functioneren van bestuursorganen. Bij de behandeling van het amendement is een aantal bezwaren tegen het amendement kenbaar gemaakt. Het amendement zou ook registratie van de mondelinge klacht met zich meebrengen. Het amendement zou te veel bestuurlijke lasten met zich meebrengen en het zou de wetgever niet passen zich te bemoeien met kwaliteitszorg binnen bestuursorganen. Dit zou behoren tot de eigen verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan.

Tijdens het debat is van de zijde van de heer Schutte, daarna dankbaar overgenomen door de minister, gesteld dat de systematiek van de wet met zich zou meebrengen dat het oorspronkelijke amendement zou leiden tot een verplichting ook mondelinge klachten te registreren. Hoewel tijdens het debat nadrukkelijk is gesteld dat dit niet de strekking van het voorstel was, heeft de VVD-fractie gemeend om ter wille van de duidelijkheid dit uitdrukkelijk in het gewijzigde amendement te regelen. Dit dient de duidelijkheid van de wetgeving en vermijdt onnodige latere juridische discussies omtrent de toekomstige toepassing van dit artikel, natuurlijk indien het wordt geaccepteerd.

Van de zijde van de heer Van den Berg is gesteld dat het wetsvoorstel te veel extra bestuurlijke lasten met zich mee zou brengen. Tijdens de behandeling is van de zijde van de VVD-fractie gesteld dat het evalueren en implementeren van klachten zowel individueel als collectief behoort tot de normale bedrijfsvoering van een professioneel functionerende organisatie. Zoals de minister tijdens het debat al aanhaalde: "het bedrijfsleven ziet een klacht als een gratis advies".

Bij het effectief vormgeven van het leerproces in de onderneming zal er behoefte bestaan aan kwantitatieve gegevens. Dit zal betekenen dat de onderneming klachten zal registreren en dat zij de bevindingen en conclusies naar aanleiding van die klachten zal optekenen. Een dergelijk dossier vormt dan de grondslag voor verbetering van de kwaliteit van de organisatie. Dit is bij ondernemingen niet anders dan bij de overheid. Voor bestuursorganen die structureel vorm willen geven aan de verbetering van de kwaliteit, geldt hetzelfde. Voor hen die vorm willen geven aan het zogenoemde leereffect, zal deze regeling nauwelijks extra bestuurlijke lasten met zich meebrengen. Ook bij de invoering van de eerste en tweede tranche AWB bestond bij verscheidene fracties zorg over de toename van de bestuurlijke lasten. Van de zijde van de VVD-fractie is bij de behandeling van het amendement al verwezen naar pagina 33 van het verslag van de evaluatiecommissie AWB, waarin staat: "Er zijn geen indicaties dat de door sommigen gevreesde, aanzienlijke stijging van de bestuurslasten heeft plaatsgevonden". De VVD blijft de overtuiging

toegedaan dat het amendement ook in zijn nieuwe vorm dient ter ondersteuning van het leerproces, dat leidt tot verhoging van de kwaliteit van de besluitvorming. Deze hogere kwaliteit leidt tot vermindering van het aantal conflicten en daarmee tot vermindering van bestuurlijke lasten en juridisering.

Als schijnbaar fundamenteel bezwaar wordt de rolverdeling tussen bestuursorganen en de centrale overheid opgevoerd. Kwaliteitszorg wordt als een eigen verantwoordelijkheid van de andere bestuursorganen gezien. Het is echter in ons staatsbestel geheel niet ongebruikelijk dat ter versterking van de bestuurlijke kwaliteit wetgeving wordt aangenomen. Zo was het versterken van de bestuurlijke kwaliteit aanleiding voor het invoeren van de Gemeentewet en de Provinciewet. Gelet op het toegenomen medebewind in ons bestuurlijk systeem, raakt de bestuurlijke en juridische kwaliteit van bestuursorganen het belang van zowel de centrale als de decentrale overheid. Daarom is ons bestuursrecht bezaaid met vormen van toezicht. Bovendien hebben enkele partijen in deze Kamer recentelijk een regeerakkoord gesloten, op grond waarvan het bestuur verantwoordelijk wordt gehouden voor verbetering van de juridische kwaliteitszorg. Gelet op het feit dat andere bestuursorganen bij deze overeenkomst geen partij zijn, kan dit niet anders worden uitgelegd dan als een opdracht aan de regering om de verbetering van die kwaliteitszorg metterdaad te steunen. De VVD-fractie erkent dat er sprake is van een gedeelde verantwoordelijkheid, waaraan middels wetgeving uitdrukking kan worden gegeven. Overigens strekt het amendement slechts tot het aangeven van instrumenten voor verbetering van de kwaliteitszorg. Het tast de besluitvormende vrijheid van het bestuur niet aan.

Al sinds 1976 kent het Nederlands recht de bezwaarschriftenprocedure in de Wet Arob, wat sinds 1994 is omgezet in de Algemene wet bestuursrecht. Van beide procedures is altijd een leereffect verwacht. Bij de recente evaluatie van de AWB is, zoals eerder aangehaald, gebleken dat dit niet het geval is. Men kan dat terugvinden op pagina 51 van het evaluatieverslag.

De **voorzitter**: Mijnheer Brood, dit

Brood

had ook allemaal gezegd kunnen worden tijdens de eerste of tweede termijn. Dit is een korte heropening, omdat u over een amendement wilde spreken.

De heer **Brood** (VVD): Ik moet nog twee dingen voorlezen.

Naar aanleiding van de beraadslaging van 5 november 1998 is het amendement gewijzigd. Enerzijds om juridische discussies over de registratie van schriftelijke klachten te vermijden en anderzijds om het bestuur grotere vrijheid te geven om aan het leerproces vorm te geven. Door registratie en publicatie komen gekwantificeerde gegevens vrij die anderen in staat stellen meer kwalitatief onderzoek aan te sturen en zo leereffecten binnen de organisatie te versterken. Het amendement zal dus het beoogde doel door middel van lichtere regelgeving bereiken. Dat is anders dan in de brief van de minister van afgelopen dinsdag wordt beweerd.

Hoewel op vrijdag reeds het gewijzigde amendement bij het ministerie bekend was, kwam de reactie van de minister pas op dinsdag om twaalf uur. De argumentatie van de minister was dat het amendement nog steeds extra bestuurslasten met zich brengt. Tijdens de behandeling in eerste instantie sprak de minister van een papieren olifant. Het amendement verplicht niet tot integrale registratie en publicatie van klachten. Gelet op het feit dat schriftelijke klachten ook schriftelijk zullen worden verwerkt, door inschrijving in het post-registratiesysteem, verwerking van bestuurlijke reacties door ambtenaren door middel van hun pc enzovoort, levert deze verplichting nauwelijks extra lasten op. Wat betreft die papieren olifant: moderne technieken sluiten publicatie op het Internet niet uit en het amendement schrijft de wijze van publicatie ook niet voor.

Verder zou, volgens de minister, het amendement in strijd zijn met de gedachte van sobere wetgeving en de eigen verantwoordelijkheid van bestuursorganen voor de kwaliteit van de organisatie. Het voorstel is sober, maar noodzakelijk. De minister erkent dat het een verantwoordelijkheid is van bestuursorganen om klachten te registreren en te evalueren. Maar nu na 22 jaar bezwaarschriften blijkt dat dergelijke processen binnen de overheid geen

vaste vorm krijgen, is het tijd de helpende hand uit te steken. Het argument van de minister lijkt hiermee genoegzaam behandeld.

Voorts meent de minister dat het amendement geen doel kan treffen. Ik verwijs hiervoor naar de inleidende opmerking die ik zo-even heb gemaakt.

De minister meent dat het amendement vraagt om integrale publicatie van geregistreerde klachten. Dat zou inbreuk op de persoonlijke levenssfeer tot gevolg hebben. Daarnaast zou dit het indienen van klachten ontmoedigen. Het amendement verbiedt geen geanonimiseerde publicatie van klachten, zoals bij bezwaarschriften en beroepschriften heel gebruikelijk is. Men kan iedere week de jurisprudentie van Nederland terugvinden in allerlei tijdschriften. Daar vindt ook geanonimiseerde publicatie plaats. Wat dat aangaat, is er dus geen enkele reden om in dat opzicht te vrezen voor de persoonlijke levenssfeer. Ook stukken van bezwaar en beroep zijn openbaar. Van een afnemend bezwaar en beroep is echter nog niet gebleken. Als het inderdaad zo was dat publicatie van klachten of van bezwaarschriften, die wat dat aangaat redelijk op één lijn zijn te stellen, zal leiden tot een verminderd beroep, dan zou het wellicht een suggestie voor de commissie-Van Kemenade zijn om langs die weg de juridisering tegen te gaan. Dan blijkt namelijk dat publicatie schijnbaar leidt tot verminderd beroep op dit soort middelen.

De hardnekkige weerstand die de minister tegen dit amendement zichtbaar maakt, versterkt mijn gedachte dat er heel wat bestuurders zijn die wellicht niet zitten te wachten op een tuchtigende werking van openbare gegevens omtrent het functioneren van aan hen ondergeschikte organisaties. Ik vermoed echter de burger des te meer en daar zitten wij hier voor.

De **voorzitter**: Ik moet u wel zeggen dat het onderwerp van deze heropening eigenlijk de brief van de minister is, die reageert op uw amendement. Ik had graag gewild dat u iets meer to the point was geweest.

Minister **Peper**: Mevrouw de

voorzitter! Ik dank de heer Brood voor zijn nadere toelichting. Ik bied mijn verontschuldiging aan, als het zo zou zijn dat het gewijzigde amendement al vrijdag op het departement zou zijn gekomen. Ik werd mij daar gisterochtend pas van bewust. Vandaar dat de brief de Kamer niet eerder heeft bereikt.

Ik heb geprobeerd in de brief aan te geven wat het bezwaar is. Verleden week heb ik de opmerking gemaakt – die werd door leden van deze Kamer gedeeld – dat wij naast de normstelling van het klachtrecht, bestuursorganen niet verder zouden moeten belasten. Daar bedoel ik niet alleen administratieve belasting mee. Het gaat ook om de vraag of die bestuursorganen wel voluit serieus worden genomen als de wetgever deze norm stelt, die in zichzelf een extra stimulans is om datgene te doen wat met deze wet wordt beoogd. Overigens meen ik dat de bestuursorganen die wat dichter bij de werkelijkheid staan, hun verantwoordelijkheid zullen nemen. Ook zullen zij zich aan deze wettelijke regels houden. Ik blijf mij afvragen waarom deze Kamer – en ik herhaal: een liberaal – zover wil gaan. Ik heb er verschrikkelijk weinig affiniteit mee. Ik heb ook weinig affiniteit met het gedachtegoed dat de bestuurders het allemaal zo eng vinden. Ik kom niet uit die traditie. Ik kom wel uit een traditie waarbij er juist naar gestreefd wordt om klachten zo snel mogelijk te behandelen, opdat er zo weinig mogelijk stukken worden gewisseld. Ik voel mij dan ook niet aangesproken door de tekst van het gewijzigde amendement. Eigenlijk heb ik niet veel toe te voegen aan wat ik vorige week ten principale heb gezegd, namelijk dat de Kamer wel heel ver gaat in het ontwerpen van regelgeving, van voorschriften en in het bedenken van zaken die bestuursorganen zelf kunnen bedenken na aanneming van deze wet. Daar blijf ik mij ongemakkelijk bij voelen. Derhalve ontraad ik de Kamer het gewijzigde amendement van de heer Brood aan te nemen.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, aanstaande dinsdag te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

Peper

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 1999 (26200-IV).**

(Zie vergadering van 4 november 1998.)

De **voorzitter**: Door mij zijn schriftelijke antwoorden ontvangen van de minister en de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op vragen, gesteld in eerste termijn. Deze antwoorden zullen worden opgenomen in een bijvoegsel bij de Handelingen van deze vergadering.

(Het bijvoegsel is opgenomen aan het eind van deze editie.)¹

De algemene beraadslaging wordt hervat.

De heer **Rosenmöller** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Ik dank de bewindslieden voor de ontvangen antwoorden op nog openstaande vragen en uiteraard voor hun beantwoording in eerste termijn. Naar aanleiding van de schriftelijke beantwoording wil ik beginnen met het indienen van twee moties die voor zichzelf spreken. Zij luiden als volgt.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat de natuur en meer in het bijzonder de nationale parken op de Nederlandse Antillen en Aruba niet alleen een unieke natuurhistorische waarde hebben, maar ook van grote economische betekenis zijn als basis voor het toerisme;

van mening, dat goed beheer en management van deze gebieden cruciaal zijn om de kwaliteit ervan in stand te houden;

verzoekt de regering in overleg met

de regeringen van de Nederlandse Antillen en Aruba een haalbaarheidsstudie te (laten) verrichten naar het opzetten van een zogeheten trustfund, teneinde het beheer van deze gebieden ook voor de lange termijn veilig te stellen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Rosenmöller en Scheltema-de Nie. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 7 (26200-IV).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering:

- te bevorderen dat zowel het BVN-programma van de Wereldomroep aan de Nederlandse Antillen en Aruba ter beschikking wordt gesteld, als dat de uitzending van Antilliaanse programma's in Nederland wordt mogelijk gemaakt;

- hierover met de Wereldomroep in contact te treden;

- en de Kamer voor 1 januari a.s. te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Rosenmöller. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 8 (26200-IV).

De heer **Rosenmöller** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Ik wil één opmerking maken over de notitie van de regering, ondertekend door de staatssecretaris, die wij gisteren ontvingen. Deze notitie raakt aan een thema waarover wij in eerste termijn hebben gesproken en dat valt onder het hoofdstuk toelatingsregeling. Ik ben ervoor, gezien de maatregelen die de regering zich heeft voorgenoemen te treffen, dat er geïnvesteerd wordt in het ontmoedigen van vertrek naar Nederland. Het gaat daarbij om werk en onderwijs.

Ik ben er ook voor om jongeren en minderjarigen niet zonder voogd in Nederland toe te laten. Ik heb gesproken over de aantrekkingskracht van een magneet als mensen met weinig perspectief naar

Nederland komen en niet opgevangen worden. Ik kan mij een dergelijke maatregel voorstellen. Zo kan ik mij ook voorstellen – ik heb daar zelf voor gepleit – dat er inburgeringsprogramma's komen op de Nederlandse Antillen. Ik plaats echter grote vraagtekens bij uitschrijving uit het bevolkingsregister op de Nederlandse Antillen en inschrijving in Nederland. Op zichzelf is dat niet nieuw en ook niet discutabel, maar wel als oplossing voor het vraagstuk dat primair door wethouders alhier op tafel is gelegd en dat bediscussieerd moet worden. Ik geloof niet dat dit voorstel een oplossing biedt voor het probleem. Ik vraag de bewindslieden daarop een heldere reactie te geven. Ik ben dan misschien in staat daarover bij interruptie nog een vraag te stellen.

De heer **Te Veldhuis** (VVD): Mevrouw de voorzitter! Ik dank de minister en de staatssecretaris voor de antwoorden in eerste termijn, voor de stukken die wij daarna hebben ontvangen en, niet te vergeten, voor de brief van gisteren over de voogdijregeling. Op een paar punten kom ik kort terug.

Inzake het IMF is de VVD tevreden over de benadering van de regering dat de zeer beroerde financieel-economische en dus ook sociaal beroerde situatie op de Antillen robuust moet worden aangepakt. Dat is in lijn met wat de VVD graag wil. De Antillen moeten snel orde op financiële zaken stellen. Dat is de enige echte methode om verdere "Verelending" te voorkomen. Wij zijn blij dat bijna alle fracties in deze Kamer vorige week keihard hebben vastgehouden aan de bufferfunctie van het IMF tussen Nederland en de Antillen. Wij moeten niet gaan glijden. Dat is een heel stevig gezamenlijk signaal naar de Antillen.

Met een variant op het gezegde "geen geld, geen Zwitsers" zeg ik "geen IMF, geen extra Nederlandse ondersteuning". De inschakeling van het IMF in Aruba heeft in ieder geval uitstekend gewerkt, zo vinden ook de Arubanen zelf. Laten de Antillen hier alsjeblieft een voorbeeld aan nemen. Wij roepen de regering dus op om voet bij stuk te houden wat betreft de inschakeling van het IMF.

Voorzitter! Ik kom bij de uitvoering van de motie-Te Veldhuis c.s. over het voorleggen van vier varianten